

UNA INTRODUCCIÓ DE NOVEL·LA

QUAN DUES PERSONES PASSEGEN pel carrer de la Canuda de Barcelona i passen pel davant del número sis solen parar-se per contemplar la façana senyorial del palau del baró de Savassona, estatge des de fa més d'un segle de l'Ateneu Barcelonès. Si entren a l'espai empedrat de carruatges per llegir el contingut de la programació de la jornada i s'assabenten que al gran saló Oriol Bohigas hi ha una conferència, o a la sala Verdaguer una presentació d'un llibre, o a l'aula Borralleras un concert de música renaixentista, o a la biblioteca una lectura d'un text medieval comentat per un deixeble de Joan Coromines, el més probable és que continuïn la passejada fins a la Rambla.

En canvi, si mentrestant un pare i una mare baixen per les escales de pedra agafant les mans de dos nens i tot intentant que els petits no caiguin, ni cridin massa parlant de "l'ou com balla", del jardí de les palmeres, de l'estany dels peixets, dels ocells voladors, de les tortugues invisibles, resulta gairebé segur que aquella parella del principi arribarà tard a la reunió de l'església de Betlem del carrer del Carme i, en canvi, pujarà al primer pis de l'Ateneu amb un ascensor modernista dissenyat pel deixeble de Gaudí, l'arquitecte Jujol.

És cert que el casal de l'Ateneu Barcelonès és un dels espais barcelonins més respectats i estimats per la gent que viu a la Ciutat Comtal. Però jo gosaria afirmar que els milers d'homes i dones que en són socis o que han tingut aquesta condició en altres temps, més que per l'espai, que també, allò que els ha engrescat, que els ha seduït, de l'anomenada docta casa han estat les persones que han donat, o que donen i donaran vida a aquelles nobles i robustes parets.

Jo vaig tenir l'extraordinària sort, encara que en algun moment vaig pensar que era la pitjor desgràcia, de trobar aviat, a l'Ateneu, el soci més savi, brillant i engrescador que podia imaginar. Estic parlant del doctor Ramon Sarró i Burbano. Que, no cal dir!, no era cap model de modèstia; o més ben dit: de falsa modèstia. En aquest sentit es contava d'ell que, quan intervenia en algun congrés científic dels molts en què va participar i va presidir brillantment durant la major part dels noranta-tres anys de vida en aquesta terra, solia començar la seva intervenció d'aquesta manera: "Nosaltres, els savis..."

Ramon Sarró i Burbano va néixer a Barcelona l'any 1900 i hi va morir el 17 de maig del 1993. Cursà els estudis de medicina a Barcelona i els acabà l'any 1923. Es doctorà el 1931. Fou cap clínic de l'Institut Mental de la Santa Creu, de l'Institut Frenopàtic de Sant Boi, director de l'Institut Pere Mata de Reus i del Dispensari Central d'Higiene Mental de Barcelona. Del 1950 fins a la jubilació fou catedràtic de psiquiatria de la Facultat de Medicina de Barcelona. Va ser president del Primer Congrés Internacional d'Història de la Medicina Catalana (1970). Va viure a Viena i es va relacionar amb Sigmund Freud i altres grans figures de la psiquiatria i de la psicoanàlisi havent entrat a fons en aquestes controvertides matèries i fent-hi aportacions personals derivades de criteris antropològics. També va ocupar càrrecs en la societat "cultural i ensems política", com el de president dels Amics de la Unesco, de Barcelona, als anys

seixanta quan calia lluitar, i mullar-se de debò, pels drets fonamentals de les persones, etc.; també va ser membre de l'Acadèmia del Far de Sant Cristòfol, amb gent com el filòsof Eugeni d'Ors, el científic Miquel Masriera, etc.

En un pis de l'Eixample barceloní Ramon Sarró hi tenia més de cinquanta mil llibres, que generosament em va ensenyar i em va oferir per consultar. Suposo que l'Ateneu Barcelonès, que disposava de la biblioteca privada més rica de Catalunya, amb manuscrits de gran valor, incunables, etc. constituïa la “continuació” de la seva biblioteca particular.

No recordo el dia que me'l van presentar, que d'això ja fa uns seixanta anys. Crec que va ser la secretària de l'escriptor Josep Maria Gironella, que era sòcia de l'Ateneu, si fa no fa quan l'autor de *Los cipreses creen en Dios* estava en plena crisi depressiva i va publicar *Los fantasmas de mi cerebro* i un psiquiatre, crec que T. Mestre, el va tractar, no Sarró, segons em va dir la secretària de Gironella, amb electroxocs.

Que el metge psiquiatre Ramon Sarró i l'escriptor Josep Maria Gironella van tenir unes baralles públiques, això jo ho vaig saber per la premsa que en parlava sovint. Però el famós psiquiatre i jo, no; sinó que nosaltres teníem una excel·lent relació, com a socis de l'Ateneu. Però de sobte ens va caure al damunt, a tots dos!, un problema autènticament kafkià... de jutjat de guàrdia: un exalumne del doctor Sarró, llicenciat en medicina i especialitzat en psiquiatria, i que presumptament era soci de l'Ateneu, va denunciar el seu catedràtic de psiquiatria (el doctor Sarró, esclar) i a mi, que no tenia res a veure amb la Facultat de Medicina, “com a culpables de seguir-lo nit i dia (o potser ens acusava de «perseguir-lo») pel carrer amb intencions perverses”.

Podria ser que l'acusació no fos exactament aquesta, el document que em va enviar el jutjat ja fa anys i panys que el vaig cremar perquè jo no tenia cap intenció d'anar al jutjat com m'ordenava el paperet. Però l'il·lustre cate-

dràtic de psiquiatria de la Universitat de Barcelona, que havia rebut un document amb una acusació semblant a la meua, em va demanar per favor que calia que tant ell com jo ens presentéssim “davant de la justícia”, cadascú amb el corresponent “home bo”; el meu va ser el professor Joan Obiols i Vié, aleshores ajudant de la càtedra del doctor Sarró i aviat catedràtic i també rector de la Universitat de Barcelona, a més de metge o psiquiatre de Dalí.

La broma sense solta ni volta es va repetir un parell de cops més, fins que vam deixar de fer cas dels jutges i de la seva estúpida burocràcia. Jo aleshores anava tots els matins al Palau de Justícia de Barcelona per una feina, que em pagava una editorial, relacionada amb els judicis realment “forts” en què els acusats (d’assassinats, de robatoris, de violacions) podien ser condemnats a molts anys de presó o fins i tot a mort. Per tant, el que em diguessin en aquell raquític jutjat de no sé quina instància no em feia ni fred ni calor. En canvi, al doctor Sarró li encantaven les preguntes que ens feia el jutge. A nosaltres, al jove metge acusador i als nostres “homes bons”.

Sarró va confessar al jutge que ell no volia passar a la història de la psicoanàlisi en qualitat d’introduïdor d’aquesta disciplina a Catalunya sinó com a “culpable de la mort de Sigmund Freud”. Obiols i Vié va assegurar que la psique i el soma humans eren la mateixa cosa. El nostre jove acusador i metge psiquiatre va jurar que el doctor Sarró i jo ens passàvem el dia i la nit empaitant-lo. Jo mirava de reüll el dibuix que Salvador Dalí havia regalat al meu “home bo”. El doctor Joan Obiols era un excel·lent col·leccionista d’obres d’art de categoria, però un incendi misteriós va cremar una part considerable de la seva pinacoteca particular.

El meu “home bo” no es va enfonsar sinó que va continuar amb la seva passió humanista i com a mecenes, per l’art, que es perllongava vers la música (musicoteràpia), l’antipsiquiatria, el psicodrama en què jo vaig participar

gràcies al fet que coneixia el psicodrama del doctor Moreno, mentre el cap em barrinava per a convertir tot aquell garbuix en una novel·la estrambòtica però no surrealista.

El doctor Obiols, membre numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona des del 1977, el meu “home bo”, només podia morir al domicili de Cadaqués del seu pacient i amic, el pintor Salvador Dalí, quan encara era jove, el 1980. Va ser una mort precoç, a diferència de la del doctor Sarró que va morir el 1993.

Aleshores ja feia molts dies que mentre Sarró parlava, a l'Ateneu Barcelonès, de la freudiana “mort del pare”, Obiols i jo, al jutjat de tercera categoria planejàvem el proper psicodrama al jesuític Institut Químic de Sarrià per a nois, noies i adults com el que ens acusava d'empaitar-lo nit i dia.

© Josep Maria Prim Serentill, 2018
© d'aquesta edició: Pagès Editors, SL, 2018
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: juliol de 2018
ISBN: 978-84-9975-996-8
DL L 667-2018
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.